

Pædagogisk læreplan for Motorik-børnehuset Rådyrvej 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indhold

Indledning	3
Hvem er vi	4
Det pædagogiske grundlag.....	7
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø	10
Samarbejde med forældre om børns læring	11
Børn i udsatte positioner	12
Sammenhæng og gode overgange	13
Inddragelse af lokalsamfundet	13
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljø.....	14
De seks læreplanstemaer	15
Alsidig personlig udvikling	15
Social udvikling	16
Kommunikation og sprog	17
Krop, sanser og bevægelse	18
Natur, udeliv og science	19
Kultur, æstetik og fællesskab	20
Evalueringskultur.....	21

Indledning

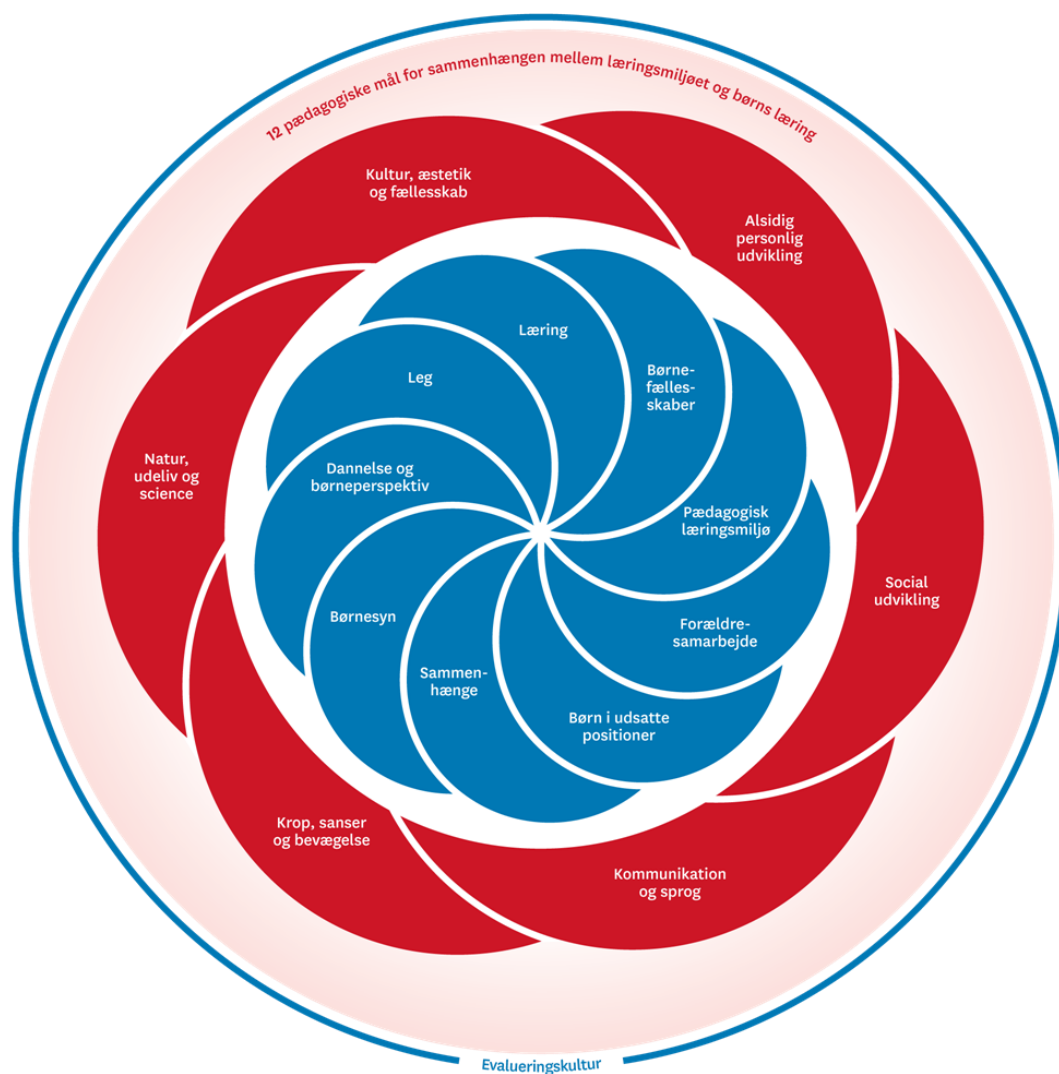
Den pædagogiske læreplan er udarbejdet med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag, samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål og for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og den overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Denne læreplan skal læses i sammenhæng med publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold*.

Det centrale i den styrkede pædagogiske læreplan er, at det at være barn har værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes de første år. Det pædagogiske læringsmiljø skal give børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Rammen for læreplanen er illustreret med læreplansblomsten. Gennem denne læreplan vil udfolde de enkelte dele af blomsten.

Hvem er vi

Motorik-børnehuset Rådyrvej er en integreret institution under Dagtilbud Sønderborg City. Vi er normeret til 12 vuggestuebørn og 62 børnehavebørn. Huset er delt op i to afdelinger:

Afdeling A: Hvor der er to stuer, Gul og Blå. Her er de ældste børnehavebørn

Afdeling B: Hvor der er to stuer. Grøn stue er vuggestue og Rød stue er for de mellem gruppen.

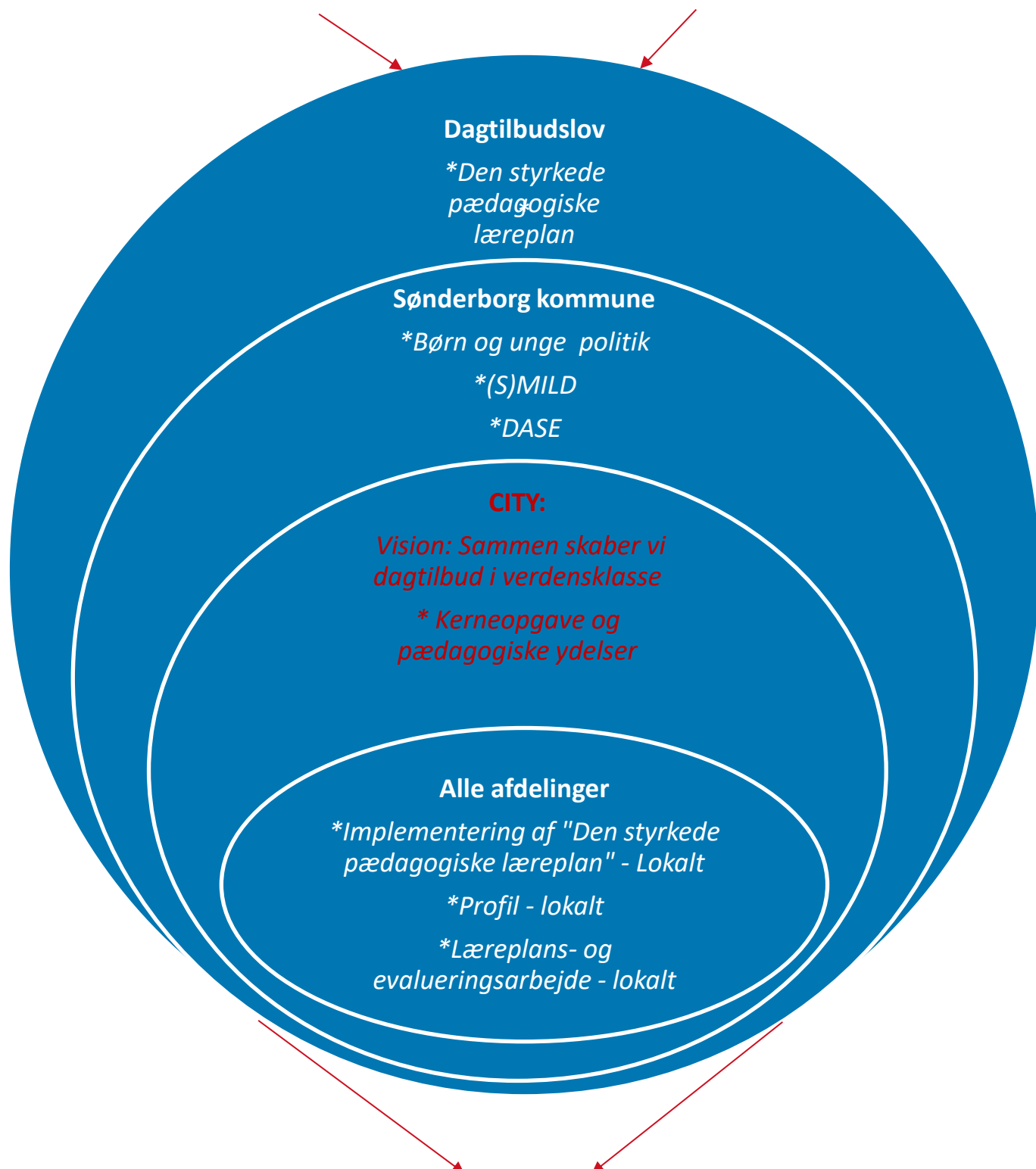
Vi lægger vægt på nærvær, omsorg og relationer. Relationerne mellem børnene og mellem voksen-barn. Motorik-børnehuset Rådyrvej skal være et rart sted at være.

Vores pædagogiske læringsmiljøer tager udgangspunkt vores profil – Motorik.

Når et barn har styr på sin krop, er barnet parat til at lære. Hvis børn skal udvikle sig optimalt – intellektuelt, kropsligt og socialt – skal vi give dem mulighed for at lære på den måde, der er den mest naturlige for børn: Med hele kroppen!

Det betyder at vi har meget fokus på børnenes motorik. Vi igangsætter pædagogiske aktiviteter og skaber pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes motorisk udvikling.

**Det er i fællesskaberne læring sker !
Viden får man mere af ved at dele den !**

Sammen udvikler vi os!

*Se Sønderborg kommunes hjemmeside

Dagtilbud Sønderborg City består af 15 afdelinger placeret i skoledistrikt: Ahlmann, Humlehøj, Sønderkov og Ulkebøl. Dagtilbud Sønderborg City har en mangfoldighed af familier der kommer fra forskellige boligområder og med hver deres kulturelle baggrund.

Der er en bestyrelse i området, som består af forældre- og personalerepræsentanter fra alle afdelinger.

Dagtilbuddet er ledet af en dagtilbudsleder og en konstitueret souschef samt 13 daglige pædagogiske ledere. Denne ledelsesorganisering tager højde for kompleksiteten, i forskellige ledelsesfordringer i vore afdelinger, således at der både sikres sikker organisationsudvikling, pædagogfaglig udvikling og driftsudvikling.

Den styrkede pædagogiske læreplane målrettes i forhold til lokale udfordringer, hvor personalets styrker og kompetencer bringes i spil.

I Dagtilbud Sønderborg City, arbejder vi projektor organiseret i forhold til de godkendte politiske mål samt egne indsatsområder på tværs af afdelingerne med daglig pædagogisk leder som projektleder. Dette gør at de pædagogiske ledere får mere tid til pædagogisk ledelse af kerneopgaven ude hos personale, børn og forældre. Vi har fokus på personalets kompetencer i forhold til vidensdeling og undervisning og muligheden for, at man som ansat i dagtilbuddet også bidrager med viden i de andre afdelinger. Dette er med til at udvikle Dagtilbud af høj kvalitet.

Dagtilbud Sønderborg City's vision: ”Sammen skaber vi dagtilbud i verdensklasse”

Det pædagogiske grundlag

Det pædagogiske grundlag, symboliseret ved de blå blade i læreplansblomsten, danner grundlaget for det pædagogiske arbejde i Motorik-børnehuset Rådyrvej. De er retningsgivende for vores tilgang til børn og familier, fra vi åbner om morgenen og tager imod de første børn, til vi lukker igen.

”De centrale elementer er:

Børnesyn. Det at være barn har værdi i sig selv.

Dannelse og børneperspektiv. Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

Leg. Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.

Læring. Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.

Børnefællesskaber. Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.

Pædagogisk læringsmiljø. Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.

Forældresamarbejde. Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.

Børn i udsatte positioner. Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Sammenhæng til børnehaveklassen. Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

De 9 elementer bliver beskrevet på de følgende sider.

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

De fem elementer er det værdigrundlag, vores pædagogik og tilgang til børnene bygger på.

Børnesyn

Det at være barn, har værdi i sig selv. Børn er aktive med skabere af deres egen læring og udvikling i de rammer det pædagogiske personale skaber/sætter og er ansvarlige for. Børn er grundlæggende kompetente og selvstændige individer, når de får den rette støtte og mulighed herfor. Barnet har dog stadig behov for omsorg, udfordringer samt positive forventninger og tillid fra personalet, og de voksne det er i samspil med, for at kunne udvikle sig og lære.

Vi ser hvert enkelte barn som individer med hver deres identitet og på hver deres udviklingstrin. Det sker igennem den daglige anerkendelse af det enkelte barn.

Ingen børn er ens, og det afspejler sig også i vores daglige tilgang til hvert enkelte barn. Når vi som voksne er i børnehøjde (på gulvet), giver vi barnet tid, ro og plads til at styrke selvværdet og selvtilliden, når barnet søger væk fra den voksne for senere at kunne komme tilbage for at møde/få tryghed.

Vi anerkender det enkelte barn, når vi med vores kropssprog og med det talte sprog møder barnet i børnehøjde. Det sker når vi sidder på gulvet med børnene eller sidder ved bordet sammen med børnene, at vi der er tilgængelige for børnene og de kan møde respons.

Dannelse og børneperspektiv

I dagligdagen anerkender vi barnet som et ligeværdigt menneske:

- ved at bruge redskaber fra coachende kommunikation
- at stille de passende spørgsmål for at få barnet til at reflektere om handlinger i interaktion mellem børn og voksne. Barnet bliver aktivt lærende.

Dannelse betegner både de processer, et menneske indgår i, når det tilegner sig viden, holdninger og kunnen, og selve resultatet af disse processer, dvs. det dannede menneske. Dette betyder derfor også, at dannet ikke er noget man fødes som, men noget man bliver i samspil med de omgivelser og mennesker man omgives dvs. en vekselvirkning mellem menneske og verden. Her kan ting som nedenstående spille en afgørende rolle for hvordan et barn udvikles og dannes:

- Habitus
- Opdragelse
- Værdier
- De voksnes syn på børn og mennesker (Barnesyn)
- Pædagogens rolle
- Læringsmiljø
- Påvirkninger udefra.
- Demokrati

Leg

Legen har værdi i sig selv og er en vigtig del i børnenes udvikling, læring og trives. De bruger legen til at bearbejde ting de har oplevet (både gode og dårlige). Men også når de er ved at erhverve sig ny viden. Legen er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling. Gennem legen fremmes børns fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Vi følger barnet i deres leg. Er et barn eller flere gået i legekøkkenet, er den voksne gået med i legen. Hvor børnene laver mad og den voksne bliver budt på mad. Den voksne italesætter det, barnet er i gang med og ofte får barnet fulgt op med et genkendelig ord. Børnene har rig mulighed for at lege forskellige lege der udfordrer kroppen. Der er forskellige redskaber, fx motoriktrappe, rutsjebane, trampoliner, klatrevæge på stuen og gangen. De over sig og udfordrer sig på hver deres niveau imens er den voksne i nærheden til at motivere og støtte op om legen og udviklingen i den.

Når vi er ude på legepladsen, er den voksne med til at grave i sandet og lave sandkager, hvor der synges og smages på sandkagerne. Vi spiller bold med børnene, som styrker deres motorik. Og børnene elsker, når de sammen kan blive gynget i sansegyngen, hvor der ofte synges genkendelige sange. Vi undersøger i fællesskab regnvandet og hvad der sker sammen med sand og jord og der bliver rør og leget med det

Læring

”Når et barn har styr på sin krop, er barnet parat til at lære. Hvis børn skal udvikle sig optimalt – intellektuelt, kropsligt og socialt – skal vi give dem mulighed for at lære på den måde, der er den mest naturlige for børn: *Med hele kroppen*.

Det betyder, at vi har meget fokus på børnenes motorik. Vi igangsætter pædagogiske aktiviteter og læringsmiljøer der understøtter børnenes motoriske udvikling.”¹

Læring sker i en relationer mellem voksen - barn og barn - barn. I det pædagogiske arbejde med børnenes læring, ønsker vi et læringsmiljø hvor vi

- Skaber og fanger situationer, som børnene kan tænke og tale om. Det kan fx foregå via vores læringstavler, som bruges til at synliggøre og fastholde børnene ideer og perspektiver. Vi kommer med inspiration til børnene og følger der ud fra deres interesser og ideer.
- Får børnene til at tænke, reflektere og udtrykke sig, verbalt og på anden vis.

---

¹Vores hjemmeside

- Tilgodeser mangfoldigheden af børnenes ideer. At det som børnene kommer med har værdi.
- Hvert barn har sin egen måde at være, lære samt udviklingstrin
- Børnenes læring bliver skabt gennem hverdagen – og ikke kun i en planlagt aktivitet
- Huset emner af børnelæring (visuelt – produkter, billeder af processer) samt er afkodet til at skabe bedst mulige læringsrum til børnene og pædagogerne
- De pædagogiske aktiviteter bliver planlagt gennem den faglige viden, inddragelse af børnene samt med fokus på børnenes trivsel og individuelle udviklingstrin
- De har muligheder for at undre sig og arbejde med egen læring og udvikling gennem kroppen.
- Coachende kommunikation – gennem hverdagsdialogen, konflikthåndtering.

Børnefælleskaber

Ved at arbejde på tværs i huset hjælper vi barnet til at indgår i forskellige relationer. Vi vægter at være i et åbent hus, hvor børnene kan søge de fælleskaber de ønsker. Vi hjælper de børn som ikke indgår i fælleskaber ved at vække børnenes nysgerrighed for andre relationer end de vante. Vi ønsker et læringsmiljø hvor børnene indgår i forpligtende fælleskaber på tværs af alder, køn, kultur og baggrund.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan det pædagogiske læringsmiljø hele dagen, giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes

I Motorik-børnehuset Rådyrvej ønsker vi et miljø der inspirere og stimulere alle børns lyst til at bruge kroppen på mange måder. Vi ønsker at alle børn fra 0-6 år har mulighed for at blive udfordret i zonen for nærmeste udvikling, og vores mål er at alle børn får stimuleret de primære sanser og grundmotorikken hver eneste dag. Vores grundtanke er ”at et barn der ikke har styr på sin krop, har ikke overskud til at lære”, derfor giver det særlig god mening at have fokus på motorikken.

Den sansemotoriske udvikling foregår i et samspil i mellem krop – bevægelse og sanser. Særligt de primære sanser labyrintsans, taktilsansen og muskel led sansen er afgørende for en god udvikling.

Iflg. Professor i leg; Helle Marie Skovbjerg; har alle børn krav på et sug i maven og det er vigtigt at give børnene erfaringer som gør dem i stand til at håndtere farefuld leg. Iflg. Mads Brodersen (natur og motorikvejleder mm.) skal vi give børnene det de ikke får derhjemme, ”forandring fryder hvis man er tryk” og hvis arenaen er for kedelig skal den tilføjes noget nyt. Det er vigtigt at huske og tage med, især som motorik institution.

For at skabe læringsmiljøer, hvor alle børn har mulighed for at udvikle sig, skal vi hele tiden at tilpasse læringsmiljøet til børnegruppen og det enkelte barns behov. I læringsmiljøet vægter vi nærvær og fordybelse. Derfor har vi hele tiden fokus på:

- Vi deler børnene op i små grupper og følger børnenes initiativ.
- Hvis et barn har brug for komme ind i fællesskabet, tager de voksne aktivt initiativ til leg fx ved at sammensætte en lille gruppe og være deltagende.
- At alle børn føler sig hørt, set og forstået og at der grundlæggende er en positiv tilgang til børns forskellighed.
- At der tages udgangspunkt i børnenes perspektiv; børnene skal inddrages og høres og tages alvorligt, det gør vi fx ved at holde afstemning for hvad vi skal lave, eller ved at iagttage hvad der fylder i børnegruppens leg og tage udgangspunkt i det.
- At de voksne sætter rammerne for leg, dannelse og læring; dette gør vi bl.a. ved at ”fodre” børnene omkring et specifikt emne i en kort periode, og derefter følge børnenes ideer og initiativer, hele processen synliggøres på vores læringstavler.

I Motorik-børnehuset Rådyrvej er vi privilegerede med mange rum. Vi har både en multital, en motorikbane på vores gang, wellnessrum foruden mange andre rum. Nogle er tydeligt kodet for hvad der skal foregå i rummet, andre er mere utydelige.

- Det er vigtigt at vores rum er foranderlige, fx at der er mulighed for at flytte borde og stole.
- At der er rum til ro og fordybelse (konstruktionsrum, læsehjørne osv.)
- At der er hængekøjer tilgængelige i alle grupperum samt på gangen og i multi, (dermed sikrer vi at alle kan få stimuleret labyrintsansen hver eneste dag.)
- At der er afgrænsede områder i rummene, så der bliver mange rum i rummene.
- Opdeling af de voksne, (flyder og fordyber) at de voksne ikke er i tvivl om hvor de skal være, at de kan være velforberedt til de planlagte aktiviteter, og generelt nærværende og deltagende.
- At vi tænker læring i alle mulige sammenhænge, fx at der er tid til at børnene selv tager tøj på og det ikke bare bliver noget der skal overstås.
- At de voksne er bevidste om zonen for nærmeste udvikling, så de kan ”skubbe og støtte” børnene, så der bliver mulighed for at få et sus i maven og at grænser bliver udvidet, (fx ved at børnene får lov til at gynge højt, hoppe ned længere oppe fra osv.)
- At vores læringsrum både inde og ude ligger op til at alle sanser (labyrint-taktil-muskul led sans) bliver stimuleret. Indendørs; hængekøjer, fodbad, ribber, klatrevæg osv. Udendørs; gynger, bakken, smatkøkken, vandbane, motorikbane og mm.

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi arbejder med at styrke indsatsen omkring børns trivsel, udvikling og læring og hvis et barn er i vanskeligheder, så har de voksne ansvaret

Det er vigtigt at det enkelte barn og familie bliver set og hørt i det daglige samarbejde om børnene. I den daglige kontakt, skal det enkelte barn og familie føle sig set når de kommer. Vi kender børnenes navne og giver os tid til at tage imod dem og snakke kort med forældrene, hvis der er noget vi skal vide. Ved afhentning er dialogen om barnets dag også vigtig. Her skal der være tid til at fortælle lidt om dagen, ligesom at der skal være tid til en naturlig gensidig interesse for hele familien.

I det daglige samarbejdet omkring børnenes læring, er der en gensidig forventning om, at vi laver ugeplaner og tager billeder, som lægges på Aula, og forældrene følge op og snakke om det der hjemme.

Som en del af indsatsen trivselsvurderes alle børn i alderen 0-6 år 2 gange årligt, samt sprogvurderes ca. en gang årligt fra de er 3 år. Vi har fokus på sundhed, læring og trivsel og arbejder målrettet, systematisk og tværfagligt med at styrke barnets trivsel ved at sætte ind på et tidligt tidspunkt, når et barn er udfordret.

Til dokumentation af de pædagogiske tiltag og indsatser anvendes IT-plattformen Hjernen og Hjertet. Hjernen og Hjertet er en digital platform, der samler pædagogiske redskaber og dokumentation samt de redskaber, som inviterer til et forældresamarbejde omkring barnets og børnegruppens trivsel, udvikling og læring. Her kan bruges en dialogprofil.

- Sprogvurdering
- Trivselsvurdering
- Dialogvurdering

Trivselsvurderingen skal være med til at styrke dit barns trivsel, læring og udvikling på et så tidligt tidspunkt som muligt, ved at holde fokus på inkluderende miljøer og barnets ressourcer.

Forældre er den vigtigste ressource i barnets og vil blive inddraget som samarbejdspartner, når det handler om dit barns udvikling og trivsel.

Der afholdes forældresamtaler ud fra et individuelt behov. Samtalerne tager udgangspunkt i barnets trivsel hjemme og i institutionen / dagplejen.

Børn i udsatte positioner

Børn i udsatte positioner er en sammensat gruppe. Det kan være børn fra familier med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse eller børn, der i bestemte situationer befinder sig uden for fællesskabet. At være i en udsat position er dynamisk og kontekstbestemt.

Vi har øje på barnets ressourcer og kompetencer og lægger vægt på relation mellem barn-barn, barn – voksen. Alle har brug for at blive mødt med positive forventninger.

Når et barn har brug for noget ekstra i forhold til trivsel, udvikling og læring vil vi i samarbejde med forældrene udarbejde en handleplan. Der vil være mulighed for at inddrage eksterne samarbejdspartnere, der kan være med til at understøtte de givne tiltag der skal til, for at barnet trives og udvikles.

Sammenhæng og gode overgange

Når børn oplever en god overgang fra dagplejen / vuggestue til børnehave og børnehave til SFO / skole, gavner det deres læring og trivsel i overgangsperioden og i opstarten, derfor arbejder alle afdelinger i dagtilbud og skoler i Sønderborg City sammen om at sikre en tryk og sammenhængende overgang for børnene. Barnets perspektiv:

Hvis du vil lære mig noget, må du først lære mig at kende

Forskning peger på, at forældrenes involvering i arbejdet med børnenes udvikling er helt afgørende for at læring lykkes, derfor har vi i Brobygningen også sat fokus på, at forældrene involveres.

Inden barnet starter holder vi et opstarts møde med forældrene, hvor vi spørger ind til barnet og familien og vi laver aftale for indkøringen. Her tilknyttes også en kontaktperson, for at skabe tryk for barnet og familien.

Brobygning – dagpleje / vuggestue til børnehave.

Brobygningen mellem dagpleje/vuggestue og børnehaven bygger på kendskab og tryk.

- Alle dagplejere og vuggestuebørn kommer løbende på besøg i børnehaven, for at blive tryk ved at være i børnehavens omgivelser.
- Når børn har fået tilbudt en børnehaveplads er der gensidig besøg i børnehave og i dagplejen (legestuen), hvor pædagogen lærer barnet at kende i deres vante omgivelser og i de nye.

Brobygning fra børnehave til skole

Der etableres brobygningsdage for kommende skolebørn, som foregår på skolerne i marts og april måned, hvor børn der skal gå på samme skole lærer hinanden og de voksne fra SFO/skole at kende. Nye relationer skabes blandt børn og voksne, ved at der igangsættes lege der understøtter læringsfællesskaberne både inde og ude. Det er med til skabe en tryk, når de starter i SFO/skole.

Inddragelse af lokalsamfundet

I det daglige bruger vi de omkringliggende miljøer til nye læringsmiljøer. Motorik-børnehuset Rådyrvej ligger i et område, hvor der er mulighed for at tage til skov og strand, besøge offentlige legepladser og komme ind til byen, hvor der er bibliotek og andre kulturelle tilbud.

Grupperne er på skift ude af huset, hvor der er vekselvirkning mellem at de voksne vil vise børn nye steder og muligheder og børnene kan bestemme, hvor de gerne vil hen og hvad de vil lave.

Vi værdsætter at tage på ture i nærmiljøet og ønsker at alle børn ofte oplever, at komme på ture ud af huset.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske læringsmiljø

Vores læringsmiljø tager udgangspunkt i vores profil. Miljøet skal inspirere børnene til at bruge deres krop. De skal kunne hoppe, gynge, klatre og alle steder, hvor de opholder sig det meste af tiden. Huset skal også give mulighed for stille lege og fordybelse, hvor børnene kan være i wellness eller lege rollelege. På den måde indretter vi huset, så det kodet til hvordan de forskellige områder ønskes brugt.

Vi arbejder med at der er en sammenhæng mellem de temaer vi arbejder med og de produkter børnene producerer. Pædagogerne bruger læringstavlerne til at inspirere børnene og vække deres nysgerrighed. Børnenes tanker og refleksioner omkring vores temaer, bliver fastholdt på læringstavlerne og er med til at fastholde et børneperspektiv.

Det pædagogiske personale tager løbende stilling til, hvordan det det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, ud fra et børneperspektiv er med til at understøtte trivsel, udvikling, læring og dannelse for det enkelte barn og for den samlede børnegruppe.

De seks læreplanstemaer

I det følgende er de seks læreplanstemaer beskrevet. Det pædagogiske læringsmiljø tager udgangspunkt i de seks temaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Læringsmiljøet er hele dagen alle dage og tager udgangspunkt i den konkrete børnegrupperes sammensætning og behov, med udgangspunkt i børns perspektiver.

Læringsmiljøet er i en vekselvirkning mellem voksen- og børneinitieret aktiviteter, rutinepædagogik og leg. De seks temaer er her beskrevet hver for sig, men er indgået i den daglige praksis i samspil med hinanden.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

For at skabe tryghed og styrke selvtilliden hos børnene, må de voksne ned i børnehøjde. De voksne er på gulvet – hvor de har øjenkontakt i børnehøjde. Børnene kan kravle, gå hen til de voksne og få tryghed, kram og anerkendelse i form af smil og ord. For at barnet igen er klar til at finde mod på at søge væk fra den voksne og hen til de andre børn eller legetøjsgenstand. Ved at barnet mærker og kan se den voksne i børnehøjde styrker vi barnets selv-værd og selvtillid.

Barnet skal opleve at det er en del af fællesskabet og at det enkelte barn har værdi i sig selv. Det vil det opleve ved at de voksne er nysgerrige, spørge ind til, hvem du er, hvad du tænker og mener og hvad du har lyst til.

Vi sætter aktiviteter i gang fordi vi værdsætter at lave noget sammen med børnene. Vi støtter op om børnenes ideer og hjælper dem med at udfører dem.

Vi øver at vente på tur og tilsidesætte egne behov, for kunne være en del af fællesskabet. Til samling lege vi sanglege, hvor børnene skal ind i midten og øve sig i at være i fokus, både alene og sammen med andre. Ligesom børnene på skift til samling, fx fortæller historier ud fra vores eventyrkasser.

Vi har ”børnene bestemmer”. Her kommer børnene med ideer til fælleslege for hele gruppen. Alle børn kommer med forslag og input til lege, derefter stemmer vi og flertallet bestemmer.

Vi understøtter børnenes motorik og deres tror på dem selv. At de kan klatre i højt op, at de tør gynge vildt og turde hoppe ned fra vindueskarme og ribber.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Vi har stort fokus på at børn trives, for at barnet kan udvikle sig socialt. Ud over trivselsmålingen, er vi dagligt opmærksomme på børns trivsel. Vi laver små grupper hvor børnene sammen med den samme gruppe børn, hver dag har mulighed for at indgå i lege relationer

og opbygge venskaber. Grupperne er dannet ud fra barnets perspektiv og behov af det pædagogiske personale. Vi hjælper børnene til at forstå deres egne og andre børns følelser ved at sætte ord på.

Vi følger børnene og deres lege, støtter op om konflikter, hvor vi hjælper børnene til sammen at finde løsninger, hvor de både skal lytte og sætte ord på egne følelser og intentioner. Vi styrker børnenes lege kompetencer ved bevidst at gå ind og være aktive i legen. Nogle børn har brug for guidning andre har brug for at den voksne er ved siden af. Vi deler børnegruppen i små grupper og tænker bevidst i børnenes relationer.

Det er vigtigt at det enkelte barn føler sig som en del af fællesskabet, derfor er den voksnes rolle at hjælpe barnet ind i gruppen. Dette gøres f.eks. ved at lave lege grupper, ta på cykelture med en lille gruppe el lign. Vi italesætter også hvad er en god ven, ”se nu blev han ked af det, hvordan kan vi gøre ham glad igen” eller hjælper børnene med i en leg hvis de bliver afvist. På læringstavlen sætter vi billeder op af børnene i forskellige legesituationer og taler om dem. Til samling har vi besøg af ”hurtig hunden” og ”stop sneglen” som er konkrete.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

I vuggestuen bruger børnene meget kroppen til at kommunikere med. Og vi kommunikerer og bruger sproget hele dagen. Vi voksne fortæller, det børnene giver udtryk for igennem nærvær og øjenkontakt. De børn der er i gang med at bruge det verbale sprog, styrker vi ved at respondere på det sagt og gentage børnenes ord. Sprog skaber opmærksomhed og fællesskab.

Vi læser mange bøger, spiller spil med fokus på det produktive talesprog, har sprogkasser i forskellige kategorier og meget andet. I perioder inddeler vi børnene i sproggrupper så vi nemmere kan målrette de pædagogiske aktiviteter. Da laver vi fx billedlotteri, dialogisk læsning, rim og remser og andet. Til samling synger vi mange sange og leger fx en leg der styrker forholdsordene; ”sæt dig foran, ved siden af, bag ved osv. Generelt er vi bevidste om at italesætte alt hvad vi gør, især når vi er sammen med børn der har ekstra behov for det.

I hverdagen har vi fokus kommunikation og sprog. Vi arbejder med coachende kommunikation, som vi bruger til at åbne op for dialogen med børnene. Vi er bevidste om dele børnene i små grupper, når vi spiser eller laver aktiviteter. I de små grupper skaber vi plads til at alle børn kan byde ind. Der er mange gode snakke om, hvad de forskellige har i madkassen? Hvem der skal lege sammen udenfor efter madpakker? De snakker om deres oplevelser og de ting de glæder sig til. De arrangerer planer for leg, fordybelse og udforskning.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vi har meget fokus på sansemotorikken i løbet af dagligdagen. Børnene efterspørger ofte gyngeture i stuens sansegynge og dem der ikke gør, tilbyder vi i løbet af dagen. Det at gynge styrker børnenes labyrinsans og dermed styrker deres balance for at deres krop bliver styrket i at bruge motorikken til at lære at gå eller blive endnu bedre til det.

Løbende laver vi wellness på stuen, hvor vi har mindfulness musik, giver børnene fodbad og massage efterfølgende. Når vi nævner ordet fodbad eller massage og de visuelt ser aktiviteten går i gang, bliver børnegruppen ivrige efter at få lov. Når børnene dypper deres små fødder i vandet, begynder undersøgelsen med sanserne. Med koncentration og fokus på vandet mærker de efter, hvad der sker med deres krop (fødder), når det rør ved vandet. Når trygheden og genkendeligheden finder sted, kommer smilet frem og for nogle, skal der

pjaskes med vandet. Efter fodbad, er børnene klar til at modtage fod/kropsmassage med olie/creme. Børnene finder roen igennem massagen, hvor de igen mærker efter, hvad massagen gør ved deres krop. Når vi laver fodbad/massage, styrker vi børnenes taktil (føle) sansen

Vores hus er indrettet, så børnene har mulighed for at udvikle deres motorik på mange måder. Der er hængekøjer, gynger, klatreredskeber, trampoliner og meget mere rundt i huset. På legepladsen er der både legeredskaber og ting til at bygge med. Som skaber mulighed for motorisk udfoldelse.

For de børn, som har brug for en særlig indsats, laves der indsatsplaner, hvor de dagligt bliver trænet motorisk.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemetoder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Sammen med børnene er vi nysgerrige på naturen. Vi giver børnene mulighed for at være i naturen med kroppen og alle sanser. Legepladsen er indrettet med mulighed for at lege med sand, vand og mudder. Der er materialer til at lave konstruktioner og eksperimenterer med. Vi snakker om de forskellige materialer, hvordan føles det – hårdt/blødt, koldt/varmt mm. Og er nysgerrige på hvad tingene kan bruges til. Vi tager på ture til skov og strand, hvor vi sammen med børnene har oplevelser i naturen.

Sammen med børnene laver vi forskellige forsøg, som skal få børnene til at undres og reflektere. Det er vigtigt, at der ikke er nogle rigtige svar, (den filosofiske tilgang), at alle børns ideer bliver taget alvorligt. Sammen med børnene laver vi mad på bål, hvor børnene

er med i hele processen, fra at vi høster hjemme i en have, til at maden laves færdigt. I Science tilgangen vægtes den undersøgende tilgang mellem det konkrete og den abstrakte, med fokus på den meningsgivende læring.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Vi laver mange forskellige kreative aktiviteter, både i dagligdagen og i forbindelse med forskellige temaer og højtider. På gruppen er der altid farveblyanter og papir tilgængeligt, samt vandfarver og maling bliver ofte taget frem. I forbindelse med eventyrprojektet byggede vi et ”mælkekartonhus” som efterfølgende dannede rammen om mange gode lege. Undervejs i byggeprocessen fangede vi børnenes ideer til hvad huset skulle indeholde. Til samling synger vi ofte sanglege med bevægelse og vi har forskellige ”Eventyrkasser” hvor børnene alene eller i fælleskab med andre børn/voksne fortæller eventyr.

I løbet af året arbejder vi med højtiderne, det sker både i form af fortælling, sang og kreative aktiviteter. Vi har fokus på at der er en mangfoldighed af familier med forskellige traditioner og trosretninger. Vi er nysgerrige på børnene og hvad der har betydning for dem og deres familier. Vi fejre fødselsdag for børnene. Her kan de i huset, være med til at bestemme, hvad der skal ske, eller vi tager hjem til dem.

Vi laver kreative aktiviteter, som knytter sig til de temaer vi arbejder med. Vi ønsker at børnene får mulighed for med mange forskellige materialer, for at børnene kan arbejde med temaerne med deres egne kreative processer. Vi tager på tur til bibliotek, museer og andre tilbud der er i nærområdet.

Evalueringskultur

Arbejdet med trivselsvurderinger, sprogvurderinger og dialogprofil sikrer et systematisk og tilbagevendende fokus på alle børns trivsel, og en mulighed for som professionel at sætte ord på det "anede"

Vurderingerne skal ses som et forebyggende redskab, der sikrer, at alle børn "ses" og skaber overblik over børnegruppen.

Vurderingerne understøtter det kollegiale og tværfaglige samarbejde og er en faglig ramme i samarbejdet med forældrene.

De data'er der fremkommer af vurderingerne analyseres og mulige nye tiltag igangsættes i forhold til læringsmiljøet med baggrund i forskning.

Hver andet år er der KIDS tilsyn i hver afdeling.

KIDS står for Kvalitetsudvikling i daginstitutioner. Det tager afsæt i forskningen om, hvad der udgør den mest fordelagtige pædagogiske kontekst, hvor børn har de bedste muligheder for at trives, udvikle sig og lære.

I KIDS vurderes den pædagogiske kvalitet i børnenes udviklings- og læringsmuligheder i det pædagogiske miljø i daginstitutionen. KIDS er en observationsmetode der sætter fokus på 3 elementer der har betydning for pædagogisk kvalitet; Fysiske omgivelser, relationer, leg og aktivitet.

Observationerne registres i hvilket omfang en given pædagogisk praksis er tilstede i den pædagogiske hverdag i institutionen. Dette er med til at udvikle pædagogisk praksis.

Der laves løbende didaktiske modeller som understøtter evalueringskulturen. Der arbejdes både med didaktiske modeller på de enkelte grupper og samlet i huset.